

membr. 5, art. 2, § 3, docet principium meriti non cadere sub idem meritum, ideoque primam gratiam non dari ex merito, quod maxime verum est de gratia omnino prima, ut est vocatio. Quod si in re ipsa non datur ex merito, multo minus poterit prædestinari ex merito, ut jam dicam. Itaque forte loquitur ibi Alensis, de bono usu gratiæ futuro in tempore respectu æternitatis, id est, de meritis prævisis ante voluntatem dandi præmium gloriæ, vel illius gratiæ, quæ potest cadere sub aliquod meritum. Unde licet in solutione, ad 2, absolute loquatur de collatione gratiæ: tamen non oportet, ut sub gratia includat primam vocationem, sed solam illam gratiam, antequam potest meritum antecedere.

17. *Opinio quorundam.*—Quidquid vero sit de antiquorum opinione, quidam theologi contendunt hanc opinionem ascribere omnibus theologis qui asserunt, Deum antequam aliquem ad beatitudinem eligeret, vel hanc aut illam vocationem dare unicuique statueret, prævidisse, qualiter singuli tali vocatione, vel tali, in singulis opportunitatibus essent usuri. Nam hinc colligunt, eos ponere præscientiam boni usus futuri gratiæ ante prædestinationem, ac proinde illum bonum usum sic prævisum esse rationem, ob quam Deus vult dare totam gratiam, etiam vocationem primam et congruentem, atque ita esse causam prædestinationis. Et patet, quia nos supra diximus, scientiam illam conditionatam boni usus futuri fuisse conditionem, sine qua voluntas divina dandi talia auxilia non esset prædestinationis, sed generalis providentiæ. Item ex dictis sequitur, liberam cooperationem futuram sub tali conditione fuisse conditionem, sine qua non esset in Deo talis scientia conditionata, quia res non est futura, quia præscitur, sed præscitur, quia futura est: ergo futuritio supponitur ut conditio necessaria ad præscientiam, et præscientia ad prædestinationem: ergo de primo ad ultimum bonus usus futurus est ratio totius prædestinationis, saltem ut conditio necessaria. Sed in æquivoco laboratur, quia hæc scientia solum ponitur a nobis, ut conditio necessaria ex parte Dei prædestinantis, non ut moveat ipsum ad prædestinandum per modum meriti, sed ut possit gratis intendere finem prædestinationis per talia media: quod longe diversum est.

18. *Prima assertio.*—*Prima vocatio et exordium salutis gratis nobis impertitur.*—Dicendum ergo imprimis est, primum gratiæ auxilium, seu vocationem supernaturalem, etiam

congruam, seu qualiscumque illa est, non dari homini in tempore ex meritis prævisis, etiamsi supernaturalia futura sint. Hæc assertio licet non videatur tam certa, sicut est certa alia similis contra Semipelagianos, nihilominus est satis certa ex definitionibus Conciliorum dicentium, hanc primam gratiam gratis dari, quia initium justificationis non cadit sub meritum: nec distinguunt de merito fundato in gratia, vel in sola natura, nec de merito antecedente, vel subsequente, sed absolute excludunt meritum. Quod de omni merito intelligi necesse est, quia alias non daretur gratis, si propter prævisa merita daretur. Sicut respectu Christi non est data gratis antiquis Patribus prima justificatio et peccatorum remissio, quia data est ex meritis Christi futuris et prævisis. Quod autem prima vocatio et exordium salutis gratis, et sine merito detur, docent Concilium Arausicanum, cap. 25, Tridentinum, sess. 6, cap. 5; estque valde notandum, quod, cap. 8, idem Concilium declarat, justificationem gratis homini dari, quia ante illam nullum meritum præcedit, quasi certum supponens, merita, quæ subsequuntur, non esse merita præcedentis gratiæ, a qua procedunt. Quam doctrinam late confirmat Augustinus, libris de Prædest. Sanctorum et Epist. 105 et 107.

19. *Ratio hujus assertionis stabilitur.*—Ratio autem a priori est, quia principium meriti non cadit sub meritum, sed illa vocatio est fundamentum totius meriti futuri ex bono usu illius, quia verum meritum, de quo agimus, et de quo illa opinio loquitur, fundatur in gratia præveniente et consequenter etiam in adjuvante: ergo non potest gratia illa prima in re ipsa dari ex merito futuro ex ipsa. Major communis est theologorum, ut supra ex Alensi retuli et idem constat ex D. Thoma et Scriptoribus 1, 2, quæst. 114, art. 5, et patet ab incommotis, quia alias dici posset, primam gratiam sanctificantem et peccati remissionem dari ex merito de condigno, non præcedente, sed subsequente et futuro prævisio. Item alias gratia unionis data fuisset humanitati Christi ex infinitis meritis ab illo futuris. Hæc autem absurda sunt, alioqui jam revera nulla esset gratia, nam *si ex operibus, jam non est gratia.* Ratio vero illius axiomatis est, quia nullus effectus est causa suæ causæ: meritum autem est effectus illius gratiæ a qua procedit, ergo non potest esse causa ejus, ergo non potest esse meritum ejus, quia meritum est causa præmii. Major patet, quia effectus est posterior sua causa, causa autem est prior: non potest au-

tem idem esse prius et posterius respectu ejusdem, præsertim in eodem genere causæ efficientis, in quo causa est prior ordine naturæ, seu præsuppositionis in existendo: meritum autem a gratia est, ut a causa efficiente, et meritum est causa præmii, etiam in genere efficientis.

20. *Objectio.*—Dici vero potest, causalitatem meriti non esse proprie effectivam, sed solum metaphorice et moraliter, et ideo necessarium non esse, ut meritum semper re ipsa antecedit in existentia ad præmium, sed satis esse, quod futurum prævideatur. Atque ita opus prævisum ut futurum ex tali principio, posse esse meritum, propter quod illud ipsum gratiæ principium homini conferatur: simulque in executione posse illam gratiam esse causam efficientem propriam et physicam talis operis meritorii. Exemplum vulgare est, quia rex potest dare alicui homini arma et equum, quibus militet, et nihilominus dare illa, in præmium et mercedem futurorum laborum militiæ, quia potest dare anticipatam solutionem futuri laboris, etiamsi labor ille in re ipsa futurus sit ab illa re, quæ pro pretio datur, tanquam ab instrumento, vel principio talis operis. De Christo etiam Domino scimus, multas gratias datas esse hominibus propter merita ejus, antequam fierent, solum quia prævisa erant. Estque probabile, Patres antiquos meruisse de congruo Christi Incarnationem, etiamsi Incarnatio ipsa, ut prævisa, fuerit primum principium et fundamentum totius meriti quorumcumque hominum.

21. *Solvitur.*—Respondetur, nunc non disputari a nobis, an fuerit de potentia absoluta possibile, dari primam gratiam in præmium boni usus futuri cum auxilio ejusdem gratiæ. Aliqui enim ita affirmant, vel quia repugnat, gratiam non esse gratiam, quod haberet, si daretur ex meritis, vel quia non potest esse causa et effectus in eodem genere, respectu ejusdem, nec etiam simul prius et posterius. Mihi autem hæc rationes non ostendunt implicationem contradictionis. Non quidem prior, quia licet donum primæ gratiæ essentialiter sit donum, vel auxilium supra naturam, non tamen est illi essentielle, ut detur gratis et absque intuitu alicujus meriti, nam hoc pendet ex libertate dantis. Nunc enim prima gratia habitualis non datur peccatori mere gratis, nam respectu Redemptoris datur ex justitia illius: respectu vero recipientis datur ex aliquali dispositione, vel merito de congruo, fundato in priori gratia auxiliante,

posset autem sine utroque respectu dari a DEO mere liberaliter, et tunc reciperet aliam denominationem gratiæ in ratione gratuiti doni. Primum ergo gratiæ auxilium, licet nunc sit omnimoda et perfectissima gratia respectu recipientis in ratione gratuiti doni, posset tamen DEUS alio modo illud dare, et illam denominationem gratuiti in illo dono mutare. Nec fortior demonstratio est altera ratio, ut argumentum factum probat. Quia, licet late loquendo, causalitates illæ sint ejusdem generis, tamen in modo et specie sunt diversæ: et ideo non est contradictio, quod illa duo sint sibi invicem causæ illis modis diversis: de qua re in materia de Incarnatione nonnulla dixi, et in materia de merito alia dicenda sunt. Quidquid vero sit de illa quæstione de possibili, de facto et de lege ordinaria certum est, illam primam vocationem esse puram gratiam. Qua veritate supposita, optime infertur non dari ex meritis quibuscumque. Imo etiam et lex ordinaria, ut meritum in re ipsa debeat antecedere præmium, solumque in Christo ob specialem rationem et infinitatem meriti, fuisse aliqua ex parte in hac lege dispensatum: quod non est in consecutionem trahendum, nec sine auctoritate cogente extendendum.

22. *Secunda assertio.*—Dico ergo ulterius, non dari causam, aut rationem totius prædestinationis, quoad omnes effectus gratiæ, qui in prædestinato fiunt, quæ in bono usu ejusdem gratiæ fundetur. Probatur, quia quod non datur ex meritis, non potest prædestinari ex meritis, tum quia ita prædestinatur, sicut dandum est, et ita datur, sicut dari prædestinatum est. Quamvis enim non valeat illatio e converso, si collatio alicujus doni in tempore fiat ex meritis, etiam prædestinationem ejus ex æternitate factam esse ex meritis prævisis, ut supra tactum est et in sequentibus capitulis ex professo ostendam: nihilominus contrario modo valet illatio: donatio in tempore est gratuita et fit sine intuitu meriti: ergo in æternitate prædestinatio, seu voluntas dandi tale donum fuit gratuita et non intuitu meriti. Ratio est, quia prius est velle dare, quam dare, et velle se habet ad modum actus imperantis: dare ut actus imperatus: velle ut causa, dare ut effectus. Unde fieri recte potest, ut actus voluntatis talis sit, quod in se comprehendat voluntatem dandi et procurandi alicui meritum: quæ tamen voluntas gratuita sit, et non ex merito: imo et meritum ipsum procurari potest per media, quæ non sunt ex merito, sed gratuito donentur. At vero e converso, si do-

natio in re ipsa facta est gratis et sine merito. necesse est, ut voluntas dandi sit etiam gratuita et absque merito, quia si Deus in tempore daturus est gratis et absque merito, necesse est ut ab æterno voluerit dare gratis et sine merito, ponendo hunc modum ex parte objecti, quia oportet ut ab æterno velit non tamen actionem, sed etiam modum ejus, quia utrumque pertinet ad directam et efficacem voluntatem ejus. Ergo ulterius necessarium est, ut ex parte actus voluerit dare mere gratis, et non ex motivo alienius meriti prævisi. Probat hęc consequentia, in qua est tota differentia ratio, quia voluntas est causa efficax ipsius donationis, ergo, si daretur ex parte hominis meritum ipsius voluntatis divinæ de dando sibi aliquo dono, a fortiori daretur de ipsomet dono et collatione illius, nam quod est causa causæ efficax et primæ originis (ut sic dicam) collationis talis doni, a fortiori est causa voluntatis dandi. Sic oratio, quæ impetrat voluntatem dandi, impetrat donationem, imo non potest donatio melius impetrari, quia nec potest aliter fieri, nisi voluntate donandi, nec potest non fieri, si voluntas efficax habeatur et potestas supponatur.

23. *Objectio.*—*Respondetur.*—Dices, etiam e converso qui meretur donationem, merebitur necessario voluntatem dandi, cum donatio fieri non possit, nisi voluntate. Respondeo, recte inferri aliquam voluntatem executivam esse ex merito, non tamen omnem voluntatem, a qua illa donatio ducit originem: potest enim aliqua esse ante meritum ut explicatum est: at vero e contrario, si donatio in re ipsa gratis sit, nulla voluntas, a qua talis datio procedat, potest esse ex merito: quia si prima radix esset ex merito, jam totum consequens esset ex merito. Hac ergo ratione ex hoc principio certo, quod initium salutis non est ex merito, cum eadem certitudine sequitur, prædestinationem illius initii non esse ex merito: et in hoc saltem sensu certissimum est, prædestinationem totam, quoad effectus gratiæ ejus non esse ex prævisis meritis, etiam futuris ab ipsa gratia.

24. Imo si res attente expendatur, evidentius, id est, de prædestinatione ipsa, quam de datione, in ordine ad talia merita futura ex ipsa gratia. Quia respectu donationis primæ gratiæ fortasse non implicaret dari ut præmium futuri effectus sui, si revera non absolute donaretur, sed dependenter a futuro effectu, et quasi sub conditione illius: ita ut opus subsequens jam non haberetur dignum

alio præmio, sed illo anticipato censeretur satis persolutum. At respectu prædestinationis, seu primæ voluntatis dandi tale donum, implicare videtur haberi ex merito futuro, ut alibi latius declaravi. Quia, ut aliqua voluntas habeatur ex merito, debet saltem esse prævisum meritum ut absolute futurum, ergo et principium ejus: non potest autem esse futurum, nisi voluntate DEI dandi donum illud a quo futurum est tale meritum: ergo ante prævisum meritum necesse est supponi in DEO talem voluntatem: ergo talis voluntas non potest esse ex merito, nec in reposito, quia non est, nec prævisio, quia est ante prævisionem. Illa autem voluntas est prædestinativa: non potest ergo prædestinatio illius doni esse ex meritis ab illo futuris.

25. *Hieronymi expositio.*—Atque ita optime confirmatur hæc veritas ex illo Pauli ad Ephesios 1: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti in conspectu ejus in charitate.* Addita ponderatione Hieronymi in eum locum, et Augustini, de Prædest. sanct., cap. 17 et 18, non elegisse nos Deum, qui eramus sancti, sed ut essemus sancti. Fuit ergo sanctitas finis electionis, non ratio, vel diversæ sunt, ut contrarias dicant habitudines, et requirant conditiones inter se repugnantes. Nam finis non supponitur futurus, ut intendatur: sed per intentionem ordinatur ut sit futurus. Quod autem movet per modum meriti: supponitur ut jam præsens, vel saltem ut futurum, et præcognitum. Cum ergo Deus nos elegit, ut essemus sancti, nondum præviderat nos futuros sanctos, sed hoc ipsum, nos eligendo, ordinavit. Atque eodem modo legit, et ponderat Concilium Arausicanum, capite 25, verba Pauli 1, Tim. 1: *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem: quia non dixit, eo quod fidelis essem, sed, ut essem.* Quia vero in Paulo non invenitur expressa illa particula, *ut fidelis essem*, videtur Concilium tacitam interpretationem adjunxisse. Ait enim Paulus: *Misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate, super abundavit autem gratia Domini nostri cum fide.* Ergo, ut haberet hanc gratiam, misericordiam consecutus est, non quia jam fidem haberet. Unde iterum subjungit Paulus aliud æquivalens: *Ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt ille in vitam æternam.* Vocatus est ergo ad fidem ad ostensionem gratiæ, et liberalitatis Dei erga rebelles, vocat enim illos, ut fiant fideles, et sancti

non quia futuri erant tales. Non ergo propter opera futura etiam ex gratia: nam talia opera supponunt fidem, et conferunt veram sanctitatem; sunt ergo illa opera finis aliquo modo saltem proximus seu intermedius prædestinationis, non ratio aut meritum.

26. *Ultima assertio.*—Hinc tandem dico, licet ante prædestinationem necessario supponatur in Deo ordine rationis præscientia futurorum operum ex gratia, sub conditione, si talis gratia detur, non tamen supponi absolutam præscientiam eorum, ideoque talia opera posse esse, et necessario esse causam prædestinationis (quoad primum effectum gratiæ ejus) per modum finis, non tamen per modum meriti, aut conditionis moventis Deum ad dandum talem effectum. Hęc assertio ex parte jam probata est, et facile est, unam partem ex alia inferre. Nam imprimis, ante voluntatem dandi primam gratiam, seu vocationem, supponi in Deo præscientiam operis futuri ex tali vocatione, si detur, et in primo libro est tactum, et in aliis libris de scientia Dei generatim est demonstratum ex Scripturis et Patribus. Mihique nunc sufficienter illud probant dicta verba Pauli, *Elegit nos, ut essemus sancti.* Nam si Deus prædestinatos elegit ad sanctitatem præcivit sane, quibus mediis illos esset, ad sanctitatem infallibiliter perducturus, alias fuisset electio sine prudentia: ergo ante illam electionem necessario supponitur illa præscientia. Quod in omni opinione, ita necessario dicendum esse in primo libro est ostensum. Neque ex hac præscientia sequitur, illud bonum sic præcivitum sub conditione esse meritum auxilii prævenientis, quod ad illud datur, vel prædestinationis ejus: sed solum sequitur esse rationem per modum finis. Ut enim hominum usum suæ libertatis habeat, vult illi dare Deus tale auxilium; dat ergo tale auxilium propter talem usum tanquam propter proximum finem. Quod ita dicendum est, quocumque modo de gratia efficaci sentiatur. Quia quod medium sit efficax tali, vel tali modo, vel magis aut minus, non variat rationem medii, et finis: ergo præscientia conditionata meritorum non infert aliud genus causæ ex parte eorum respectu prædestinationis, sive illa præscientia sit in solo auxilio, sive sit in veritate ipsa futuri eventus.

27. Præscientia autem absoluta talium meritorum antecedere non potest totam prædestinationem in quacumque sententia. Quia illa præscientia supponit præscientiam similiter absolutam futuræ gratiæ, vel vocationis, a

qua profectura sunt illa merita: quia talis scientia supponit ex parte objecti absolutam futuritionem talis effectus: futuritio autem effectus supponit absolutam futuritionem principii, seu causæ ejus: illa autem causa est prima gratia, seu vocatio, quæ danda est a solo Deo per absolutam ejus voluntatem: unde, ut sit absolute futura, supponitur necessario talis voluntas: ergo illa præscientia absoluta supponit voluntatem efficacem dandi talem gratiam, quæ ad prædestinationem pertinet: ergo non potest illa præscientia absoluta antecedere totam prædestinationem. Ratio ergo discriminis inter hos duos modos scientiæ est, quia præscientia absoluta futurorum meritorum ex gratia supponit voluntatem dandi gratiam, et sic supponit aliqua ex parte prædestinationem: scientia autem conditionata non supponit talem voluntatem in DEO ut jam habitam, sed solum sub conditione si habeatur: quæ conditionalis nondum ponit in esse talem voluntatem: et ideo talis præscientia non supponit ulla ex parte prædestinationem: quin potius supponitur ad illam, et ad habitudinem finis necessaria est, et sufficit: ad aliud autem genus movendi per modum meriti, vel alio simili sufficere non potest, ut satis contra Semipelagianos disputatum est.

28. *Instantia.*—*Destruitur.*—Sed instatur, quia bonus usus futurus gratiæ est conditionata de tali effectu haberi possit. Et talis scientia est conditio necessaria, ut per voluntatem fiat prædestinatio talis hominis: ergo bonus usus futurus est conditio necessaria ad prædestinationem: ergo est causa, vel ratio motiva prædestinationis. Respondetur negando ultimam consequentiam, quia illa vox *conditio*, varie, et æquivoce in antecedenti, et consequentibus sumitur, ita ut non liceat ex illa inferre causam, seu rationem motivam prædestinationis. Cum enim in antecedenti dicitur, futuritionem contingentis effectus esse conditionem ex parte objecti necessariam ad scientiam talis futuri, verissimum id est, intellectum de conditione necessaria ex parte objecti terminativi talis scientiæ. Est enim illa scientia pure speculativa, seu cognoscitiva veritatis, et ideo supponit veritatem in objecto cognoscibili ad quam possit terminari, et illa veritas pendet ex illa conditione, vel potius in illa consistit, quia ex eo quod res est, vel non est propositio vera, vel falsa est. Atque hoc sensu frequenter dicunt sancti, quos in libris de auxiliis retuli, Deum cognoscere futura, quia futura sunt, quod in futuris malis est multo ma-

gis certum, ut significavit Concilium Valentinum sub Lothario, cap. 2 et 3. De qua re videri possunt scholastici cum Magistro in 1, d. 38, præsertim Gregorius, Richardus et Bonaventura 1, d. 40, artic. 2, quæst. 1, Altisiodorensis, lib. 1, Summæ, q. 5, cap. 9, Alensis, 1 part., quæst. 24, num. 5, Bellarminus, lib. 4, de Gratia, et libero Arbitrio, cap. 13, non est autem illam conditio propria causa, sicut terminus relationis non est causa ejus. Nec etiam dici potest motivum, quia intellectus divinus non indiget motivo extra se ad cognoscendum quidquid est cognoscibile: nam ad id satis illi est infinita vis repræsentandi divinæ essentiae cum infinito lumine.

29. *Quomodo scientia conditionata sit conditio necessaria ad decretum prædestinationis.* — Rursus cum dicitur scientia illa conditionata, esse necessaria conditio ad decretum prædestinationis, est etiam omnino verum de conditione necessaria ex parte voluntatis, ut ferri possit in objectum suum: indiget enim præcognitione illius, quia non potest ferri in incognitum. Unde necessarium etiam est, ut omnis illa ratio, quæ in objecto appetenda seu volenda est, præscita supponatur: ideoque ut aliquid præscribatur decreto infallibili, necesse est ut præcognoscatur ita efficax, ut si adhibeatur, infallibiliter sit consecuturum effectum. Quia ergo decretum prædestinationis includit absolutam, et omnino certam directionem in finem per tale medium, ideo supponit ex parte Dei, ut conditionem, necessariam, præscientiam illam, qua novit illud medium talis vocationis infallibiliter consecuturum effectum, si apponatur. Et ob hanc causam recte dici potest, decretum prædestinationis non potuisse esse tale, id est, prædestinationis, nisi supposita illa præscientia, sine qua solum esse posset decretum generalis providentiæ, quod non necessario infallibilem directionem in finem habet. Non tamen propterea dicendum est prædestinationem habere totam suam certitudinem, vel infallibilitatem a præscientia, nam est considerare absolutam certitudinem futuri eventus, videlicet quod iste salvabitur, vel convertetur: et hæc non oritur formaliter, et proxime ex præscientia, sed ex absoluto decreto voluntatis Dei, qui potens est facere quo vult, et immutabiliter facit quod absolute decernit. Tamen radicaliter dici potest, infallibilitatem prædestinationis oriri ex præscientia illa conditionata, tanquam ex conditione necessaria, ut voluntas divina possit in absolutum illud decretum prorumpere.

30. Ex hoc autem non bene inferitur ulterius, illum bonum usum gratiæ futurum, ut prævisum sub conditione, esse causam seu rationem motivam, sed solum esse conditionem, sine qua Deus non eligeret tale medium ad salvandum prædestinatum, quia sine illa conditione non esset medium efficax, id est, infallibiliter profuturum, ac proinde neque accomodatam esset ad finem prædestinationis, cum illa vero conditione est medium proportionatum. Illa vero proportio, vel conditio, ex qua pendet, ut præcognita sub dicta conditione non offertur voluntati, ut jam facta, vel faciendâ simpliciter, sed potius ut possibilis: nam tota illa conditionata præscientia non transcendit simpliciter ordinem rerum possibilem, et ideo sub scientia simplicis intelligentiæ clauditur. Ac propterea non movet suo modo divinam justitiam, vel gratitudinem, aut fidelitatem, aut aliam virtutem renumerativam honorum officiorum, sed movet suo modo divinam misericordiam, bonitatem, ac liberalitatem: et ideo non est causa, vel ratio motiva, propter quam Deus prædestinat, licet sit conditio in ordine intentionis, et electionis necessaria ex parte ipsius prædestinantis, ad perfectum, et prudenti modo volendum, et eligendum.

31. *Præcipua quæstionis decisio astruitur.* — *Ratione roboratur.* — Ultimo ex dictis concluditur generalis responsio ad quæstionem propositam nimirum, ex parte boni usus gratiæ, seu cooperationis liberi arbitrii cum divina gratia, non posse dari causam vel rationem motivam totius prædestinationis quoad effectus ejus. Quæ est sententia D. Thomæ et clara D. Augustini et omnium, qui ejus doctrinam sequuntur, ut ex dictis constare potest, et a fortiori patebit ex capite vigesimo primo sequenti. Ratione etiam concluditur ex dictis: quia omnis cooperatio liberi arbitrii cum gratia, supponit aliquo modo effectum gratiæ, quia nullo modo est ex cooperatione, imo est radix et causa ipsius cooperationis: ergo licet una cooperatio ex gratia præcedente ad illam, possit esse causa ulterioris gratiæ vel excitationis: tamen non potest simili modo esse causa, vel ratio antecedentis auxilii: quod si ante illud auxilium præcedat alia cooperatio, ante hanc necesse est, ut præcedat alia excitationis: et sic procedendo, sistendum necessario est in prima gratia vocante, quæ non habeat priorem causam ex aliquo opere, vel cooperatione libera voluntatis. Illa ergo debet esse omnino gratuita, cum in subsequenti coope-

ratione niti non possit: ergo prædestinatio, ut complectitur omnes gratiæ effectus usque ad illum primum, non potest fundari in aliquo bono usu, aut cooperatione cum eadem gratia. Neque in hoc nova objectio, aut difficultas occurrit.

CAPUT XXI.

AN EX PARTE CHRISTI, VEL ALICUJUS PURI HOMINIS POSSIT DARI CAUSA PRÆDESTINATIONIS ALTERIUS QUOAD OMNES EFFECTUS EJUS.

1. Vidimus neminem posse sibi totam prædestinationem mereri, vel impetrare: reliquum est, ut videamus, an unus saltem possit alteri illam mereri. Meritum autem respectu aliorum singulari, et excellenti modo fuit in Christo, et ideo de illo peculiariter solet hæc quæstio tractari, et a nobis disputata est in 1. tom., 3. part., disput. 41, sect. 3 et 4, tamen quia etiam unus homo purus potest aliquo modo alteri mereri, de illo etiam hanc attigit quæstionem D. Thomæ, dict. quæst. 23, art. 8, et ideo utramque partem breviter expediemus. Habet autem hæc quæstio magnam connexionem cum aliqua infra tractanda, de modo, quo potest unus mereri alteri prædestinationem, etiam ex parte divini actus, vel electionis, quas quæstiones supra distinximus, licet confundi soleant, quia in revera ad totius materiæ comprehensionem non parum conferet, et ideo ad materiæ complementum hic etiam illas separamus: tamen in hac erimus breviores, quia tota fere difficultas præsentis quæstionis ex altera pendet, ut videbimus: sed ut hoc clarius constet, et difficultas distinctius tractetur, non erit inutile de proposita quæstione pauca dicere.

2. *Christus Dominus meruit electis omnia dona gratiæ, quæ sunt eorum prædestinationi effectus.* — Quod ergo ad Christum Dominum attinet, certum est meruisse electis omnia dona gratiæ, quæ sunt effectus prædestinationis eorum. Hoc ad minimum probatur satis ex illis verbis Pauli ad Ephes. 1: *Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per JESUM Christum.* Nam ut hoc verum sit, saltem necesse est, ut media prædestinationis per Christi meritum nobis conferantur. Quod etiam significavit Paulus ibidem, paulo superius, dicens: *Qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo.* Et paulo inferius significat, etiam ipsam primam vocationem dari *in Christo*, id est, virtute et meri-

tis ejus. *In quo* (inquit) *non sorte vocati sumus, etc.* *Sorte* (inquit per metaphoram) id est, gratuita electione et voluntate Dei vocationem accepimus, tamen *in Christo*, id est, propter meritum et virtutem ejus. Quod si vocatio in illo est, consequens necessario est, ut cætera etiam dona ab illosint. Atque ita Concilia Milevitanum, Arausicanum et Tridentinum docent, omnia dona gratiæ DEI, quibus homines præveniuntur, vel juvantur ad suam æternam salutem consequendam, ab initio justificationis, usque ad consummationem et argumentum ejus, ac perseverantiam in illa, dari nobis per Christum, ideoque illam appellant gratiam Christi, seu gratiam Dei per Christum. Et ita, licet aliquando nonnulli ex antiquis theologis de hac veritate dubitaverint, jam dubitare non licet, est enim res certissima. Cujus ratio a priori sumenda est ex summa perfectione divinæ providentiæ et excellentia amoris erga homines, et potissime erga filium suum Jesum Christum Dominum nostrum, et ex infinitate meritorum ejus, ut dicto loco latius prosecutus sum.

3. *Posita conclusio non solum intelligitur de effectibus gratiæ, qui in ipsomet prædestinato recipiuntur, sed de effectibus aliorum.* — *Probat.* — Atque hinc colligitur, non solum esse veram conclusionem positam de effectibus gratiæ, qui in ipsomet prædestinato recipiuntur, vel proxime circa illum fiunt, sive positivi sint et interni, ut inspirationes, illuminationes, cooperationes, actus et habitus infusi et similia, sive sint positivi externi, ut applicationes Sacramentorum, prædicatio verbi Dei, objectum excitans ad bonum præsertim congruo modo et similes: sive sint externi privativi, ut impedire tentationem, auferre occasiones pravas, etc., verum etiam procedere eadem veritatem de effectibus gratiæ, qui circa alios fiunt, quatenus ad salutem prædestinati interdum multum conferunt, ut mox dicemus. Probat, quia ille effectus gratiæ, qui uni datur, et non solum ipsi, sed etiam alteri prodest, est effectus meritorum Christi, quia in universum omnia dona gratiæ, quæ conferuntur omnibus hominis, imo et omnibus angelis, sunt ex Christi merito, ut dict. 1, tom. disput. 42, ostendi: ergo etiam gratia, vel auxilium uni collatum, prout prodest alteri, et est effectus prædestinationis ejus, est etiam effectus meritorum Christi. Confirmatur, quia beneficium gratiæ intrinsece (ut sic dicam) collatum Stephano, ut extrinsece prosit Paulo, est magnum beneficium factum Paulo ad salutem ejus ani-